Година V. Timişoara, (Темишвар) 15. марта 1925. Бр. 6.

ГЛАСНИК

ЦРКВЕНИ, ШКОЛСКИ И ДРУШТВЕНИ ЛИСТ.

Издаје: Архим. Стефан Николић, Еписк. Викар.

Излази 1. и 15. сваког месеца. Уредништво и Администрација у Timişoara, Cetate Piaţa Unirii Nr. 2. Телефон број 523. (Рукописи се не враћају.)

Уређује Слободан Костић Епарх. бележник.

Службени део.

Срп. правосл. црквена општина у Т.-Фабрици.

Број 18/1925.

ОГЛАС.

Српска прав. црквена општина у Темишвару-Фабрици намерава свој **крст**, који се на Трајановом тргу налази, поновити и слике масном бојом прерадити.

Позивају се сви мајстори, уметници, који се са оваким стварима баве, да своје писмене понуде најдаље до 1. маја о. г. поднесу председнику ове општине Др. Милану Калиновићу у Темишвару-Граду, Strada Primariei No. 1/a.

Из ванредне седнице црквн. одбора срп. прав. црквн. општине у Темишвару-Фабрици, 27. фебруара 1925. год.

Стева Јовановић с. р., пр. перовођа. **Др. М. Калиновић** с. р., (м. п.) председник.

Извештај о раду Епарх. Управе.

Рад седнице Епарх. Школ. Одбора од 18/31. окт. 1924. год.

Оверовљен је записник седнице од 27. јуна/10. јула 1924. — Узета је на знање пријава епарх. шк. референта, кад ће у којој школи обавити инспекције. — Укинуто је одржање полудневне наставе у Немету због малог броја деце у I. разреду. — Одбијена је молба ц. о. у Варјашу за држање наставе у там. школама и пре и после подне. — Узето је на знање, да су учит. курзистама, који нису дошли на феријални течај, обустављена са 1. јулом берива. — Узет је на знање извештај о похађању феријалног течаја од стране учитеља, курзиста и свештеника-учитеља, о одржаном испиту и оцени слушалаца па је умољено Министарство Наставе, да дозволи курзистама полагање дефинитивног испита. — Узето је на знање, да су од оспособљених учитеља њих 9 положили испит из националних предмета а 3 да су упућени на поправни испит. — Препоручене су историјске слике за основне школе друштва „Заштита ратне сирочади". — Позват је Илија Дишић учит. у Немету на изјашњење, зашто није присуствовао шк. свечаности 12. јула. — Упућена је Аурелија Адамовић учит. у Срп. Св. Петру, да се у будуће клони свега, што би учит. угледу њезином шкодити могло. — Узето је на знање, да је учит. стан у Рудни испражњен и учитељици предат. — На молбу ц. о. у Нађфали ради затварања једне там. школе због маленог броја деце позвана је иста, да поднесе списак школообавезника и уписане деце ове шк. год. — Позвана је ц. о. у Араду, да закључак свој о додели 6 јут. земље там. учитељу Ђури Миланковићу допуни потребним списима. — Обустављен је поступак против Живе Поповића бившег учитеља у Рудни пошто је тужитељ повукао пријаву своју, по којој је до учитеља била кривица, што му је унук ногу сломио. — Извештена је Јелена Теодоровић бивша учитељица у Вел. Св. Миклушу сада у Мокрину, да ће уплаћену своту у пензиони фонд добити натраг у том случају, ако буде морала у Краљевини СХС. платити до дана прелаза миров. пристојбу. — Умољен је ВУСавет, да изда декрет сталности учит. Вери Старосолској за Темишвар-Град а Даринки Урсићевој за Вел. Св. Миклуш. — Расписан је стечај на место учитеља у Арадгају. — Издато је неколицини учитеља уверење о службовању. — Упућене су поново неке ц. о., да својим учитељима издаду разлику у беривима. — Пожурене су неке ц. о., да поднесу извештај о завршеним испитима и о отпичињању шк. наставе. — Узето је на знање, да је према наредби министарској издата допуна наставне основе. — Курзискиња Јулка Јеремијина, пошто већ други пут није заузела учит. место, на које је именована, проглашена је као ренитентна неспособном за даљу учит. службу и лишена је свих стечених права. — Позвана је ц. о. у Печки, да извести, кад је издала учит. стан држ. учитељу Михајлу Дарвашу и да прикаже уговор, склопљен са истим уз назнаку, ко је одобрио тај уговор. Еписк. Викар је умољен, да предузме кораке, да се учит. стан испразни и вероисп. учитељу на уживање преда. — Упућено је окружницом учитељство, да шк. децу уредно води на богослужења, и тамо на њих пази. — Узето је на знање,

да је за члана овог одбора именована Вера Старосолски учит. у Тем.-Граду. — Извештен је јереј Георгије Терзић учитељ у Чакову, да кривица за недостатке, констатоване приликом инспекције школе не терети у целости њега, но и његове предходнике и да овај одбор зна, да се оно, што је за 2—3 год. пропуштено не може лако накнадити за 2—3 месеца. Иначе му је замерено, што је на супрот констатовању епарх. шк. реф. да градиво из неких предмета није свршено, хтео са нестручњацима да докаже, да је успех у школи врло добар. — Позвани су м. шк. одбори и учитељи, да поднесу списак уписане шк. деце по полу и по разредима за свакидању и пофторну школу. — Предлог Владимира Живојновог ради установљења награде за држање пофторне школе издат је члановима Ђури Миланковићу и Милану Ђурићу на мишљење. — Узето је на знање, да је свешт. супруга Видосава Фенлачки именована за привр. учитељицу у Соки а Видосава Видак у Вел. Св. Миклушу. — Оптужбе против Јулијане Веселиновић учит. у Рудни издате су истој на изјашњење. — Жива Поповић учитељ-курзиста, који је напустио школу у Лукаревцу, именован је за привр. учитеља у Торњи. — Упућена је ц. о. у М. Гају, да дрво за школу набави и школ. прозоре оправи. — Извештени су заинтересовани, да јером. Иринеју Јовановићу а. п. и привр. учитељу у Толвадији припада прописани огрев и као свештенику и као учитељу. — Узето је на знање, да су све ц. о. поднеле статистичке исказе за 1923/24. шк. г. — Публикована је наредба о смањивању разреда у основним школама од 6 на 4 и издат је распоред часова, састављен према тој наредби. — Решено је свега 97 предмета.

Неслужбени део.

Божићна посланица преосв. г. Епископа Георгија 1924. г.

(Свршетак.)

Прва казна која стиже нерадина јесте да у нераду поткопава драгоцено здравље. Јер се само у раду човек развија и занавља. Сва природа човечија удешена је за рад. Божје речи: „У зноју лица својега јешћеш хлеб, док се не вратиш у земљу" (Битија 3., 19.), записане су на сваком мишићу и живцу човечјем. Само у раду постаје човек и отпоран према болестима, свеж и окретан. Има болести које долазе и од неразумног рада, али је много више болести од леновања и беспослице. Има и таких болести од којих се само у озбиљном раду може оздравити. Но ако човек у нераду и остане привидно здрав, потомци ће његови бити зацело слаби и болесни. И поред блага неће ленивац оставити у наследство деци највеће благо, здравље и лепоту. Дуго се не могу злоупотребљавати дарови Божји нити закон Божји у нераду. Ако то не осети ленивац на себи, осетиће то деца његова. Треба ли томе доказа? Ленивци и њихове породице нестају, а беспослени сталежи потиснути су од вреднијих и здравијих. Најача су деца у раденика, а ленивац је жељан деце. Ако му се и рађају, лако умиру, а болешћу куже дом, и родитеље упропашћују.

Друга је и још већа казна од нерада да од тога пропада не само тело него и душа. И душа се челичи и развија само у раду. „Жељна је душа ленивчева, казује Премудри Соломон, али нема ништа, а душа вредних људи обогатиће се" (Приче 13., 4). Беспослица је почетак свих порока. Само се у школи рада учи човек стрпљивости и издржљивости и да победнички носи крст живота. Само се у раду стиче и самопоуздање у животу, мир и задовољство. „Сладак је сан онога који ради", према речима књиге Проповедника — „а ситост богатоме не да спавати" (Пропов. 5., 12.).

Али не само да је скројен за рад човек, него је и природа око нас тако удешена, да захтева рад наш. Мајка наша земља открива своја родитељска недра само пред вредним рукама. Нека се у једном народу све куће покрију златом и патошу сребром, и поред тога помреће народ од глади, ако нема рада. Само радом може се уништити сиротиња и спречити глад. Нема другог лека: „Ко ради своју земљу, биће сит хлеба", казује мудри Соломон, „а ко иде беспослицама, наситиће се сиротиње". (Приче 28., 19.)

А радом се нашим користимо не само ми него и народ и држава. Најодсуднију борбу за народни опстанак води у миру раденик. Рад је најбоље јамство и слободе. „Рука радљива господариће, а лена ће давати данак", (Приче 12., 24.) као што казују Приче Цара Соломона. Рад је и увет благостања. Нови и нови извор разноврсног блага откривају се пред радом. Колико благо налази рад само у угљу и жељезу, у воденој и електричној снази! По томе, радити се мора не само ради себе, него и ради других. „Да се труди сваки", вели Свети Апостол, „чинећи добро рукама својима, да има шта давати потребноме. (Еф. 4., 28.)

И тако нема сумње да рад диже и дичи и човека и народ. И нема рада који понижава. Ма на ком положају да стојимо, треба да радимо, јер је рад Богом освећен и благословен. Сваки је рад један камичак, којим Творац Свемогући улепшава своје дело у свету и у нама. „У сваком труду има добитка", вели Премудри Цар, „а говор уснама само је сиромаштво". (Приче 14., 23.)

Зато треба свакога оспособити за рад, колико је год то могуће учинити. А упоредо с тиме треба и олакшати рад, јер се дуго и

ваљано вршити посао не може од оних који су претоварени и заморени.

Али многима је теретан сваки рад, а треба да је мио. Најлепши су нам часови у животу, када радимо и стварамо. То су тренуци нашега дизања к бесмртном животу. То је врста службе Богу у којој сарађујемо с Богом.

И неправде додуше има много у подели рада. Али њу све то више уништује Господ наш и правда Његова која осваја свет.

И сваки рад треба да се врши према снази уопште, а не бесомучно, под насиљем или из жудње за богаћењем. Јер многи који су неумерени у послу изгубе и здравље и душу.

И још треба да зна свако да се може радити не само рукама него и главом. И душевни је рад напор као и телесни, јер и он троши крв и снагу. Једнако су вредна оба та рада, и не могу се један од другог ни оделити. У сваки рад уноси се и душа. Уметничка дела носе у себи све одлике велике и богате душе. Само снага душе чува од површног рада. Уметничка дела која су створена великом моралном снагом, под заштитом вере, бесмртна су у свима народима.

Не да се по томе довољно оценити рад. И слепи и глухи и неми и кљасти траже зато данас да се ни њима не ускраћују благодети рада. Од сваке милостиње већа је задужбина оспособити за рад човека, и извести га тако радом на прави пут живота, подићи га морално, ближе Богу и вратити га на достојанство његово . . .

И Спаситељ Наш својим животом и примером осветио је рад. За време живота свога на земљи он је неуморно много радио, учио и лечио. И оно што је Господ рекао за себе: „Отац мој досада чини, и ја чиним" (Јов 5., 17.), вреди за сваког човека, као и речи: „Мени ваља радити дела онога који ме посла, док је дан" (Јован. 9., 4.), и речи: „Ја тебе прославих на земљи, посао свршиx који си ми дао да радим" (Јов 17., 4.).

И Свети Апостоли су радили, и радом се издржавали, поред силног посла који су вршили ширећи веру хришћанску. „Сами знате", говори Св. Апостол Павле старешинама црквеним, „да потреби мојој и оних који су са мном били, послужише ове руке моје" (Дела 20., 34.). И на другом месту говори овако: „Памтите браћо труд наш и посао, јер дан и ноћ радећи да не досадимо ни једном од вас, проповедасмо вам јеванђеље Божје" (I. Сол. 2., 9.). И на сваком су кораку Св. Апостоли рад препоручивали, као речима: „Не будите у послу лени, будите огњени у духу, служите у Господу" (Рим. 12., 11.). „И да се љубазно старате да сте мирни и да гледате свој посао, и да радите својим рукама, као што Вам заповедисмо" (I. Сол. 4., 11.). „Јер када бејасмо у вас, ово вам заповедасмо да ако ко неће да ради, да и не једе. Таковима заповедамо и молимо их у Господу нашем Исусу Христу да мирно радећи свој хлеб једу" (II. Сол. 3., 10—12.) И највећи узори хришћанског живота сви су неуморно радили. Они су таки постали у школи напора и рада. Па и испосници у пустињи који су живели скоро без икаквих телесних потреба, и они су радили занате, градили ћелије, обделавали земљу.

И народ наш је осетио у себи истину да без рада нема благослова Божјег, када је изрекао пословицу: „Прегаоцу Бог помаже" и ону другу: „У радише свега бише, у штедише још и више" . . .

Ето, Љубазни Моји, примите ове искрене речи науке хришћанске које одабрах за Вас на Божић као похвалу онима који су вредни и устаоци и као савет онима који су у раду заостали. Нека су Вам благословене вредне руке Ваше, а лениваца да не буде међу Вама, јер они су терет и опасност као и мртви удови у телу!

Молим Вас и преклињем да ове моје речи примите са пажњом и љубављу, да бисмо божићње празнике и Нову Годину дочекивали са што већом радошћу и поуздањем у себе и народ свој.

Примите, Љубазна Децо и Браћо Моја у Господу, и овом приликом свесрдни поздрав и благослов са најбољим жељама за радосне и велике празнике Рођења Господњег, Нову Годину, Свето Богојављење и Светога Нашег Саву од Вашег Архијереја који се и надаље препоручује вашој љубави и вашим молитвама.

Дано у Великој Кикинди пред Божић 1924.

Горе поменути Епископ
Георгије с. р.

Манастир Бездин.

Пут раван крај равних храстових шума. Дивље пловке лете и чапље, облаци комараца титрају у ваздуху, јастреби круже . . . У питомом оквиру тамно зелених дрва беле куле и црвени кровови . . . Усамљен, у близини магловитих мочвара, великих шума и плавог Мориша: манастир Бездин.

Кораци нам одјекују испод дубоке капије старе манастирске зграде, около четвртастог двориштa класичне аркаде православних самостана. По зидовима густа дивља лоза где се зими врапци сакривају, у великој авлији гранате липе и мала црква . . .

Један од последњих наших манастира у Великој Румунији, на северо-западном углу румунског Баната, где нас је све мање и мање. Још која година, па ће нестати и задњи потомци граничара некада снажних и многобројних дуж обале Мориша.

Било их је чак до подножја ердељских брда, данас румунске „Подгорје". Мале цркве, посејане у долини Мориша са старославенским натписима и иконама нам сведоче, да се у њима не служи од увек румунска литургија, а имена места Липове, Глоговца или Гаја подсећају нас, да су овде некада Славени становали . . .

Манастир Бездин је задужбина браће Јакшића, грађен у првој половини шеснаестог столећа, вероватно 1539. године. Зидали су га мајстори са Балкана у српско византијском стилу. Међутим рестаурације које су изведене 1783. и 1886. године много нашкодише византијском карактеру спољашње архитектуре. 1783. дозидана је припрата са хором и једним торњем у духу тадашњег барока. 1886. обновљени су кровови и измењен профил главног венца. Нагиб крова био је много јачи, види се по томе што се доњи део прозора кубета завршује косом линијом, која се пење паралелно са некадањим кровом . . . Поред свих измена, кубе које се диже у средини крова, бочне и источна апсида јасно говоре о пореклу наше цркве.

Унутрашња је архитектура остала стара. Једнобродна. засвођења полуобличастим сводом са кубетом изнад крста и завршује се са три апсиде. Решење основе показује типичне особине српскеморавске школе, која стоји под упливом источне архитектуре. Пада у очи сличност распореда са црквом цара Лазара у Крушевцу. Облик крста је и овде неразговетан, једино северна и јужна апсида дају импресију трансепта.

Тако звана женска црква, која је доцније дозидана, јасно се одваја од првобитног храма, без да шкоди хармонији интериера. Пластичних декорација, стубова, лезена или венаца нема, архитектура је проста, елегантна, без икаквих претензија на раскош и богатство. Сводови се продужују у глатким зидовима, никакав испад не прекида прелаз. Прозори су у новије доба проширени, по свој прилици 1783., не завршују се полукружно већ у сегменту. Изнад непрофилисаних архиволта, преко четири пандантија, четвороугаоник се неприметно претвара у округли тамбур крунисан калотом. Лук архиволте и свод предњег дела цркве нису концентрични, — разлика је у ширини.

Отмена и скромна је архитектура али оно што даје највише дражи овом малом храму, то су стари живописи, који покривају све зидове.

Таман колорит древних фреска, плавичаст дим измирне и сребрни снопови сунчеве светлости, што падају косо на камене плоче патоса, интимна лепота која се толико разликује од раскоша величанствених храмова ренесанса. Затворена модра позадина појединих слика, црвена, плава, зелена одела, нежне руке, нежни и болни изгледи бледих лица, велике источне очи Мајке Божје, златни ореоли изнад главе светаца, мрки од тамјана, подређеност тела души, аскетско хришћанство средњега века . . . Слике пророка, сцене из светога писма, живот светаца, Дјеве Марије, дела Исуса Христа, његово страдање и васкрсење, Пантократор на своду куполе окружен херувимима, серафимима и анђелима, четири евангелиста на пандантифима, Мати Божја са малим Исусом на хемисфери источне апсиде, — све је то распоређено по уобичајеној диспозицији светогорске сликарске школе.

Нарочиту пажњу заслужује иконостас, израђен вероватно у Бечу приликом дограђивања 1783. год. Право ремекдело у стилу Луј XVI., својом лепотом далеко одскаче од осталих иконостаса бивше Угарске. Као што се то види на слици пропорције су веома отмене и резбарије необично богате и грациозне. Исто се може рећи и о певницама, само што су декорације много скромније. Тај сјајни иконостас по својим формама стран елеменат, није успео да поремети јединствен утисак мале цркве.

Мајстори зидари, напустив своју отаџбину после пада Смедерева, пренели су у својој души комад Старе Србије — на бескрајне равнице широког Баната. То ме највише одушевило.

Ђорђе Табаковић,
архитекта.

КРАЉЕВИЋ МАРКО.

(Настанак.)

ТРЕЋИ ДЕО.

Б.

24. Марко и неверна девојка.

Вино пију Турци јаничари
С њима пије Краљевићу Марко.
Служила их прелепа дјевојка,
Гологлава кано мушка глава,
Распојаса кано и делија.
Свима им је чашу додавала,
Нитко јој се за чашу не хвата,
Већ хватају за бијелу руку.

Ал' бесједи прелепа дјевојка:
„Ако могу свима слуга бити,
„Не могу вам вјерна љуба бити,
„Већ јунака Краљевића Марка".

Кад је чуо Краљевићу Марко,
Што бесједи прелепа дјевојка,
Мало чуо, много разумио,
Машио се у џеп у доламе,
Извадио кључе од подрума,
Па их даде прелепој дјевојци,
Давајућ' јој 'вако бесједио:
„Ево теби кључи од подрума,
„Па ти иди у доњне подруме,
„И изведи два коњица врана,
„Себи врана, а мени гаврана,
„Да јашимо кроз гору зелену,
„Да јашимо, да се веселимо",

Учинила прелепа дјевојка,
Учинила по вољи јунаку.
Појахаше два врана коњица,
Отидоше у гору зелену.

Кад су били усред горе црне,
Вели Марко прелепој дјевојци:
„Дед' запјевај, прелепа дјевојко!
„Пјевај, љубо, те ме разговарај,

„Да ме не би санак обрвао“.
Бесједила прелепа дјевојка:
„Не смијем ти запјевати, Марко,
„У гори је Мијате хајдуче,
„Трипут ме је у мајке просио,
„Ал' ме није испросит' могао,
„Па се бојим освете хајдучке“.
Бесједи јој Краљевићу Марко:
„Не будали, прелепа дјевојко,
„Већ ти пјевај ситно гласовито;
„Док је Марка, не бој се хајдука“.

Истом дјева ситно запјевала,
Ал' ето ти Мијата хајдука.
Он се узе с Краљевићем Марком,
По гори се они понијеше.
Виђе Мијат да ће погинути,
Машио се у свилне џепове,
Па извади од злата јабуку,
Бацио ју прелепој дјевојци,
А бацајућ' овак' говорио:
„Помози ми погубити Марка,
„Па на дар ти злаћена јабука“.
Превари се прелепа дјевојка,
Превари се, уједе ју гуја,
Помогла је Мијату хајдуку,
Њем' помогла, а себи одмогла:
Јер кад види Краљевићу Марко,
Да ће јунак изгубити главу,
Да због чега, не би ни жалио,
Већ због љубе, да би је не било!
Подвикнуо громовитим гласом:
„Помози ми, посестримо вило!“
Истом Марко ријеч изустио,
Ал' ето ти посестриме виле,
Па убише Мијата хајдука,
Њег' убише, дјевојку пустише.
Али Марко ни њој не опрашта:
Црне јој је очи извадио,
Пустио ју у гору зелену,
Да с' пребија од јеле до јеле,
Кано пчела од цв'јета до цв'јета,
Нек се каје за невјеру црну!

(Наставиће се.)

Шта каже наука о пићу.

—

Зашто људи пију опојна пића?

Да се запитамо: зашто људи друге отрове избегавају, а алкохолна пића, која садрже отров, алкохол, радо пију и трују се њиме?..

То долази отуд, што има и међу отровима, који су обично љути и опори, неких који на човека у почетку пријатно утичу, и на које се човек врло лако навикне те не може доцније да буде без њих. У те тако зване „заносне“ (наркотичне) отрове долазе, сем алкохола, још и други отрови, као што је на пример опијум, којим се људи на другом крају света исто тако опијају као код нас што се опијају алкохолом.

На алкохолна пића мора се човек свићи. Ко први пут окуси ма које алкохолно пиће, није му ни мало пријатно; то се види најбоље на деци, с којом се често има муке док се не навикну на пиће, а кад се човек једном навикне, онда му се тешко одвићи.

Да видимо сад чему нас учи наука о здрављу и шта нам вели о алкохолним пићима.

Пре свега и искуство и наука су начисто да нам алкохолна пића нису ни за шта потребна.

Многи држе и верују да нам она дају х р а н е.

Да ли би могао човек живети о самоме пићу, нпр. о самоме вину, или ракији, или пиву, или о свима скупа? Не би ни у ком случају. Чак би, пијући их, пре свршио него само гладујући.

Опојна, алкохолна пића не дају снаге.

Даље се мисли да пића дају снаге. Ми смо раније видели да само храна може дати с н а г е, па пошто алкохол није храна, он не може дати ни снаге. Што се неко осети јачи кад попије коју чашу, то не бива зато што је збиља ојачао, већ зато, што му је услед алкохола утрнуо умор, па га не осећа, али наскоро наступа још већи умор и малаксалост, што је такође искуством потврђено. Зато се сви они који се такмиче и издржавају велике и тешке напоре, клоне пића као живе ватре, јер им оно највише смета.

Опојна пића не загревају.

Најзад неко мисли да га пиће може да сачува од з и м е. То је само једна варка. Оно што не даје ни хране ни снаге, не може ни од зиме сачувати. Напротив они који пију пре и брже се смрзну него они који ништа не пију. Што човек осети топлоту у телу то долази отуд, што му алкохол испече желудац и црева као што их испече бибер или паприка.

Алкохолна пића, која ничему корисном и добром не служе, проузрокују код људи безброј невоља и беда, од којих ћемо овде само најглавније поменути. На првом месту алкохол шкоди здрављу.

Крсно Име или Слава.

Од Косте Драгосавца.

(Наставак)

—

Ко крсно име слави, оном и помаже.

Што протужи рано у недељу,
У недељу прије јарког сунца,
У Соколу граду бијеломе
У тамници Петра Мркоњића?
Огласује, да је соко сиви,
По истини војвода Тодоре.
Ако тужи, за невољу му је:
Сутра му је крсно име свето,
Крсно име, свети Ђеорђије,
А нема га чиме прославити,
Пак братими капицију млада:
„Богом брате, капицијa млади!
„Отвори ми на тамници врата,
„Да ја идем Петру Мркоњићу,
„Да се молим Пери господару,
„Да ме пусти на Бога на јемца,
„Да отидем на вашу чаршију,
„На чаршију тамо међ' трговце,
„Да попросим и леба и вина,
„Да нараним сужње по тамници,
„Ради Бога и крсног имена“.
Капиција за Бога примио,
Па он пусти војводу Тодора,

Пусти њега Петру Мркоњићу,
Пусти г' Петар на Бога на јемца;
Оде Тодор тамо на чаршију,
На чаршију тамо међ' трговце.
У Тодора нигди ништа нема,
Разма једни ножи позлаћени,
Сребрни су, пак су позлаћени;
Он изнесе ноже међ' трговце,
Трговци му цијенили ноже:
Та један му два дуката даје,
А други му три дуката даје,
Трећи смисли и Бога и душу,
Те му даде четири дуката.
Дукат узе леба бијелога,
Други дукат вина и ракије,
Трећи дукат сваке ђаконије
И убаве оне јасне свеће,
А четврти дукат оставио,
Да дарује сужње по тамници
Ради Бога и крсног имена.
Па је Тодор ужегао свећу,
Па отиде доле у тамницу,
Те ставио сужњем вечерати.
Вечерају, пију вино ладно,
Сетише се лепе славе Божје,
Уста Тодор, у славу напија:
„О убава лепа славо Божја!
„Свети Ђорђе, крсно име моје!
„Опрости ме тамнице проклете!"
Теке Тодор у славу напија,
У то доба јунак пред тамницу,
Пак дозива војводу Тодора:
„Чујеш брате, војводе Тодоре!
„Оди к мене, брате, пред тамницу,
„Да ти кажем до две до три речи".
А беседи војвода Тодоре:
„Опрости ми незнана делијо,
„Ја би каил пред тамницу доћи,
„Ал' је пуста синоћ затворена,
„И кључеви двору однешени".
„Оди к мене, војвода Тодоре,
„На тамници отворена врата,
„Отворена врата деветора
„И десето брава Дубровничка".
Тад' изиђе војвода Тодоре.
Пред тамницом чудан добар јунак
На витезу коњу зеленоме,
И на њему чисти зелен скерлет,
На глави му красан самур-калпак,
За калпаком ноја птића крило,
Те сен чини коњу и јунаку,
Да му лице не смагне од сунца;
Пак Тодору јунак проговара:
„Чујеш брате, војвода Тодоре!
„Ти се дижи ноћас из тамнице,
„Пак не иди покрај мора сиња,
„Јер су честе у Латина страже,
„Пак се бојим, да те не увате,
„Већ ти иди преко горе чарне,
„Докле дођеш двору господскоме".
Осврте се војвода Тодоре,
Да јунаку даде чашу вина,
Ал' нестаде коња и јунака!
Оде Тодор доље у тамницу,
Те казује међу сужњевима,
Кад видеше тридесет сужања
На тамници отворена враша,
Оставише и лебац и вино,
Отидоше свак' на своју страну.
Оде Тодор преко горе чарне.
Каде дође двору господскоме,
Али љуба крсно име служи,
Сазвала је госте и званице,
И кумове и све пријатеље,
Па госпођа крсно име служи;
И госпођа у славу напија:
„Помоз' Боже и свети Ђорђије,
„Крсно име господара мога!
„Опрости га тамнице проклете!
„Донеси га двору господскоме!"
У то доба Тодор у дворове,
Од госпође чашу приватио,
Те напио у славу Божију,
Послужио крсно име своје,
А у своме двору бијеломе,
Почастио госте и званице,
И кумове и све пријатеље.

(Свршиће се.)

О нашем листу.

Од последњег исказа поклонили су „Гласнику":

Север Веселиновић из Сараволе 110 леја; Др. Ф. Тајмер из Бокше-Монт. 350 леја; Црквена општина из Варјаша 280 леја; Марија Николин из Тем.-Фабрике 20 леја; Ђока Гомилин из Срп. Св. Мартона 200 леја; Коста Илијевић из Тем.-Фабрике 100 леја; Јером. Никанор Савић из Ст. Молдаве 308 леја; Леца Илијин из Немета 25 леја; Ђока Миклушев из Немета 25 леја; Светислав Огњенов из Срп. Св. Мартона 66 леја; Жива Лукић из Рудне 100 леја; Милан Арађанин из Тем.-Града 50 леја; Душан Павловић из Карансебеша 25 леја; Јером. Виктор Поповић из Петровог Села 200 леја; Краљевачка Омладина од забаве 150 леја; Коста Ристић из Комлоша 50 леја; Јоца Ристић из Комлоша 50 леја; Чедомир Шелмић из Тем.-Фабрике 50 леја; Јоца Ђорић из Тем.-Града 50 леја; Срп. Читаоница из Нађфале 100 леја; Шк. деца из Вел. Св. Миклуша 46 леја; Рада Малацков из Вел. Св. Миклуша 15 леја; Љуба Петков из Нађфале 50 леја; Радоје Жупунски из Варјаша 100 леја; Илија Јоргововић а. п. у Срп. Пожежени 500 леја.

Евала! Живели!

Белешке.

СЕДНИЦЕ ЕПАРХ. ОДСЕКА. Седница Епарх. Конзисторије сазвана је за 10/23. а Епарх. Адм. Одбора за 11/24. марта.

ДРУГИ ИСПИТ ЗА ОСПОСОБЉЕЊЕ ЦРКВ. ПОЈАЦА заказан је за 13/26. марта. До дана, када је позив на испит издат, пријавило се 20 кандидата.

СРПСКО ПЕВАЧКО ДРУШТВО У РУДНИ. У Рудни је основано српско певачко друштво. Старешина друштва и ликовођа је Жива Лукић агилни члан тамошње омладине. Председник је шестнаестогодишњи тутор српске цркве у Рудни Ђока Толвадијац. Честитамо и желимо среће и напретка.

I. КОНЦЕРАТ РУМУНСКОГ ПЕВАЧКОГ ДРУШТВА „ДОИНА". Румунска интелигенција је већ давно осећала потребу за једним лепим и великим певачким друштвом, које би у потпуном смислу било у стању неговати румунску националну песму и тим не само својој браћи него и страним нацијама показати, да и на овом пољу имају способности и спреме такмачити се. И у српским круговима опште симпатичној личности, госп. Др. А. Богдану, који је председник и душа друштва, успело је да се својим сарадницима у кратком времену не само оснује ово интелигентно певачко друштво, него и да се већ представи јавности и то на највеће задовољство.

Ово друштво приредило је 26. фебр. свој први концерат који је имао врло леп моралан и материјалан успех. Посета је била таква са стране Румуна, какву до сада на забави ни једног румунског друштва нисмо видели.

Програм се састајао из 2 дела. И ако је чисто вокалног карактера био, публика је до краја са највећом пажњом пратила исти. Мушки кор, који броји око 50 чланова интелектуалаца, певао је композиције Brediceanu-a Dime и других знатних композитора. Под руководством проф. и композитора г. Dragoi-a песме су са хармоничком и техничком прецизношћу ванредно

лепо интерпретиране и са особитом важњом и дисциплином отпеване. Особито су сваке похвале достојно изведене песме Dime „Sfânt Domnu“ и „Ceriurile spun“ од Davidova као и композиције самог агилног ликовође госп. Dragoi-a, где се нарочито истакао као солист госп. Lipovan. На овом првом концерту имала је прилике румунска а и остала публика упознати се са госп. Perian-ом као композитором румунске народне песме. Пријатно је изненадила сву публику уметничка свирка Др. Bogdana на обичној фрули уз пратњу кора. Особито лепо је био испуњен програм суделовањем госп. и гђе Markus познатих чланова румунске опере, који су поред осталог отпевали један одломак из опере „Rigoletto“ уметнички.

Пре но што би завршио горњи свој извештај морам са похвалом истаћи рад оне господе, чијој се агилности има приписати оснивање ове лепе и ретке дружине у овим крајевима. А то су гг. Др. Marcea подпредседник и Giuchiciu тајник друштва, даље Velcean и Perian коровође као душевни и технички сарадници дружине.

Ово је било валда прво веће на коме су и мањине биле заступљене, међу овима на челу са својим старешином госп. Живановићем певачко оделење „Слоге“. После концерта следила је игра до зоре.

Пера Костић.

Легенда о тичјем гнезду.

(Свршетак.)

Посматрао јесте, али му иначе ни на крај памети није било да се покрене. Зарекао се да ће читав дан на једном месту стајати, и са у вис подигнутим рукама Богу се молити, како би присилио Бога да га услиши. Малаксалост тела све већа, а слике и халуцинације све живље. Чуо је како се руше зидови града и станови људски. Видео како крај њега јуре гомиле света, лелечући у ужасу, а за њима у стопу стижу анђели освете и уништења, високе прилике у сребрним панцирима, строгих и лепих лица, јашући на црним коњима и витлајући бичевима од белих муња.

Тичице су читав дан марљиво зидале и дунђерисале, и добро одмакле у свом послу. Брежуљкаста пустара, пуна круте ритске траве, и речна обала, пуна сите и рогоза, пружале су им изобиље грађевинског материала. Радиле су непрекидно, не одморивши се ни у подне, ни око вечерња. Узбуђено марљиве и радосне, летеле су једнако час овамо час онамо, и тако су, пре него што је пала ноћ, саградиле гнездо већ до крова.

Погледи пустињика се све више и више заустављали на тичицама. Пратио их је у лету, карао кад би у нечем глупо поступиле, љутио се кад им је ветар и штету наносио, а најнестрпљивији је био онда кад би се тичице спустиле да часом одахну.

Најзад је сунце село, и тице пошле да се за ноћни одмор скрију у сити.

Ако неко у вече пролази пустаром, нека се пригне да му лице дође у једну линију са ниским хумчицама, па ће видети чудновату слику. Буљине, са великим округлим крилима, промичу преко поља, невидљиве за сваког оног ко усправно стоји. Змије вијугају, ужурбано, високо држећи своје уске главице на лабудасто савијеним вратовима. Крупне жабе гмижу тромо. Зечеви и водени пацови беже испред месождера. Лисица скаче за једним пољским мишем, који се опет гони за мушицама крај реке. Као да је свака хумчица оживела. Мале тичице, међутим, спавају за све то време мирно, сакривене од свакога зла у лакој, покретљивој сити; јер, ма који непријатељ да приђе близу, вода би пљуснула, сита би задрхтала, и тичице би се разбудиле.

Сутра дан, тице у мало не повероваше да је све оно јуче био само један леп сан. Јер, и ако су брижљиво упамтиле знаке, и летеле право ка месту где је јуче започето грађење гнезда, гнездо је нестало. Загледале су и претраживале пустару на све стране, дизале се у вис и од горе вребале. Ни гнезду, ни дрвету, нигде трага. Најзад се спустише на камење крај речице и предадоше се размишљању. Вртеле су дугим реповима и окретале мале главице: куда се то могли денути дрво и гнездо?

Али тек што се сунце дигло за педаљ један изнад планине, кад ето ти дрво где долази, и стаје на исто оно место где је и јуче стајало. Ево га, исто тако црно и чворновито као и јуче, и, као и јуче, с гнездом на крају суве, у висину подигнуте гране. И тако тице почеше одмах даље да граде, не мислећи више о разним чудима која се јављају у природи.

Али нека нико не верује да се пустињик Хато вратио на своје јучерашње место тицама за љубав. Та Хато је био онај који је терао децу испред своје пећине говорећи им да би боље било да се никада нису ни родила; онај који је трчао кроз мочвари да окићени чамац младића, који се низ реку спуштали, заспе проклињањем; онај испред чијег страшног погледа су пастири склањали своја стада. Али, исти тај Хато знао је да не само речи у светим књигама, него и све оно што се у природи збива, има своје сакривено, мистично значење. И тако је пронашао шта би могао значити долазак тичица да у његовој руци подигну гнездо: Божје упуство да остане стојећи са уздигнутим рукама докле год тице не одгаје своје младе; а могне ли то издржати, молитва ће му бити услишана.

Тога дана су му врло слабо излазиле пред очи визије о страшном суду. Место визија, очи његове су све живље пратиле рад и кретање малих тица. Опазио је да је гнездо довршено, и да грађевинари непрестано летукају око њега и посматрају га. Донели су са оне праве врбе мало маховине, и облепили гнездо споља. Па су онда навукли фине вунате траве, помешали је с паперјем које је женка очупала себи са груди, и тиме обложили гнездо изнутра.

Тада наиђоше сељаци. Вечито у страху од силе пустињакових молитава пред престолом Господњим. они су често доносили хлеба и млека, не би ли му колико толико стишавали гнев. Тако и сада. Али овога пута су људи нашли Хата где

стоји у пољу непомичан, и држи у руци тичје гнездо.

— Пазите како побожни Хато воли мале животињице — говорили су између себе, и не бојећи га се више, приносили му суд с млеком и залогаје хлеба до уста. Кад су га нахранили, он их је почео растеривати строгим и злим речма; али људи се осмехивали на све његове грдње и клетве.

Тело пустињаково давно се већ научило на покорност пред његовом вољом. Гладовање, шибање, клечање по читаве дане, ноћно бдење по читаве недеље — морало је пустињаково тело навићи на послушност. Тако су и сада његови као челик тврди мишићи недељама дуго држали у вис испружене мишице. За време док је женка лежала на јајима, и стално била у гнезду, Хато се чак ни ноћу није повлачио у пећину. Чучне, и са у вис подигнутим рукама спава. Има међу испосницима много њих који су и далеко теже ствари у стању да трпе.

Навикао се старац још и на то да два мала и немирна тичја ока једнако гледају доле на њега преко ивице гнезда. Пажљив у време града и кише, Хато је чувао и бранио гнездо што је боље могао.

Једнога дана је најзад женка смела напустити стражарење. Обе тице се наместиле на ивицу гнезда, вртиле реповима, договарале се о нечему, и изгледале блажене и ако се из гнезда чуло страшљиво цијукање. Неколико тренутака касније отац и мајка кренуше у лов на мушице. Хватали су мушицу за мушицом, и носили их кући онима што су цијукали у Хатовој руци. А то цијукање, баш кад стигне храна, постајало је јаче но икада. Најзад је почело да смета побожном пустињаку у молитви. Он с тога, лагано, поче да спушта и прегиба мишицу у зглавцима — који скоро више и нису умели да се покрећу — и као жар ватрене очи негове упреше поглед у гнездо.

Никада Хато није видео ништа тако немоћно, ружно и јадно: мала голуждрава тела, са неколико ретких перанца овде-онде без очију, без моћи летења — строго узевши само шест великих разинутих кљунова. Па ипак, и ако се чудио самом себи, морао је признати да се у њему кренула милост за та створења баш таква каква су. Маторке, мужјака и женку, наравно ни досада није изузимао од велике пропасти за коју се молио; али у молитви својој да Господ уништењем спасе свет, стао је од сада прећутно чинити изузетак за ових шест безпомоћних малих живота.

Престао је такође проклињати сељанке које су му доносиле храну. Осећајући да је потребан онима малима тамо горе, радовао се што се неко стара да он сам не умре од глади.

Ускоро, шест малих главица су по цео дан извиравале из гнезда, а мишица Хатова се све чешће спуштала до његових очију. Видео је како из црвенкасте коже ниче перје, како се отварају очи, како тела постају све округлија. Срећни наследници оне лепоте коју природа поклања крилатим становницима ваздуха, мали тичићи су брзо постајали необично љупки.

Молитву своју да Господ пошље опште истребљење, изговарао је Хато са све већим оклевањем. Имао је осећање као да му је Бог обећао да ће општа пропаст доћи кад тичићи пролете, па је почео тражити неку врсту изговора пред Небесним Оцем. Јер, ових шест малих, које је он сам чувао и бранио, њих, осећао је, никако не може жртвовати. Пре, кад није имао ништа што би могао назвати својим, била је ствар сасвим друга. Сада га је обузела и збунила она љубав коју сви одрасли, ма како тврди и опасни људи, осећају за мале и и незаштићене. С времена на време долазило је Хату ипак да гнездо хитне у реку; јер, веровање његово да су срећни они који без брига и греха могу да умру, стајало је непоколебано. Ето, те мале треба непрестано да заклања од грабљивих животиња и зиме, од глади и разних других беда у животу. Таман је био у тим мислима, кад спази да се огроман јастреб устремио на гнездо, и да ће подавити мале. Дохвати дрску тичурину левом руком, завитла је неколико пута у кругу себи изнад главе, и хитну најзад свом снагом свога гнева у реку.

Дошао је тако и дан кад ће тичићи да полете. Женка се петљала с њима унутра, како ће их изгурати на ивицу гнезда, а мужјак је напољу изводио пробе летења, доказујући им како је то лако, само ако хоће да покушају. Тичићи, међутим, никако да савладају страх. Маторке тада одлетеше подалеко, старајући се да покажу сву уметност летења. Машући крепко крилима описивале су најлепше кривуље; па би одједаред сунуле право у вис, као што раде шеве; па се најзад, жестоко трепереći крилима, држале дуго на једном месту у ваздуху.

Тичићи, у пркос свему томе, никако да се макну. Тада се умеша Хато. Зврцну прстом опрезно али снажно, и ствар је била решена. Тичићи залепршаше несигурно и дрхтећи; шибали су ваздух као слепи мишеви; клизили на доле, па се опет дизали; док најзад не осетише у чему лежи вештина, и употребише је одмах на то да се што пре врате у гнездо. Маторке су биле веселе и поносите. Хато се такође задовољно смешкао: та зар није он онај који је ствар решио.

Почео је после тога врло озбиљно да размишља да ли и ону ствар са Господом Богом не би могао решити повољно. Најзад, ако човек добро размисли, Бог држи ову нашу земљу у десној својој руци као неко велико гнездо, и ништа лакше него да се и у њему развила љубав за оне који у том гнезду станују, за сву незаштићену децу на земљи. Може бити би пристао да буле милостив према онима које је решио да уништи, баш као што се и он, пустињик, ето смиловао на мале тичиће у својој руци. Наравно, његове, пустињикове тице боље су од Божјих људи; али он је некако предосећао да ће Бог ипак имати срца и за најневаљалије људе.

Наредногa дана, гнездо је стајало празно. Пустињика обузе горчина усамљености. Полако је спустио руку, и тако му се чинило као да сва природа слукти кад ће затрубити трубе страшног суда. Али у том тренутку долетеше тичице, и спустише му се по глави и раменима, не бојећи га се баш ни мало. Светле неке мисли стадоше пролазити кроз Хатову главу.

И стојећи тако, док су тице око њега лепршале, и опсењивале га, он као да радосно климаше главом некоме невидљивоме:

— Слободан си, слободан си. Ја нисам одржао своју реч, па не мораш ни ти твоју.

И Хату беше као да су брда престала да се тресу, а речица да се смирила и поново вратила у своје корито.

Селма Лагерлеф.

Врања Чендеш, Темишвара. 2173b